

Bijlage HAVO
2017

tijdvak 2

aardrijkskunde

Bronnenboekje

Opgave 1 – Import en export van Australië

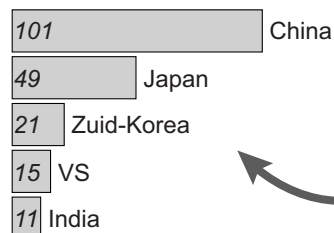
bron 1

Import en export van Australië in 2013 (x miljard Australische dollar)

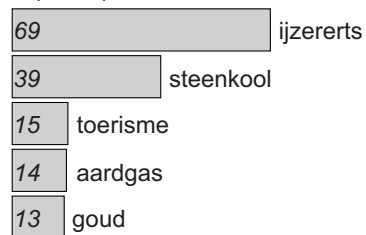
A\$ 318.5 miljard

totale waarde van de export

Top 5 exportlanden

Top 5 export

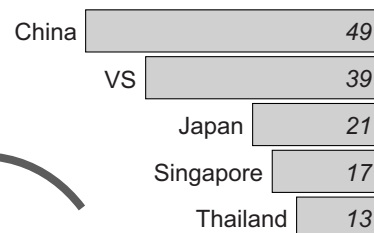
Legenda:

A\$ Australische dollar (x miljard)

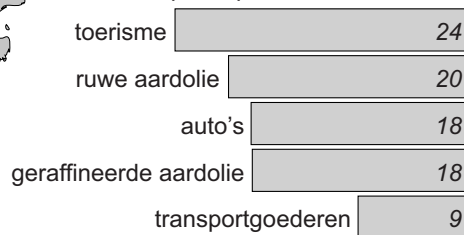
A\$ 328.7 miljard

totale waarde van de import

Top 5 importlanden

Top 5 import

handel van Australië

Opgave 2 – Globalisering van bier

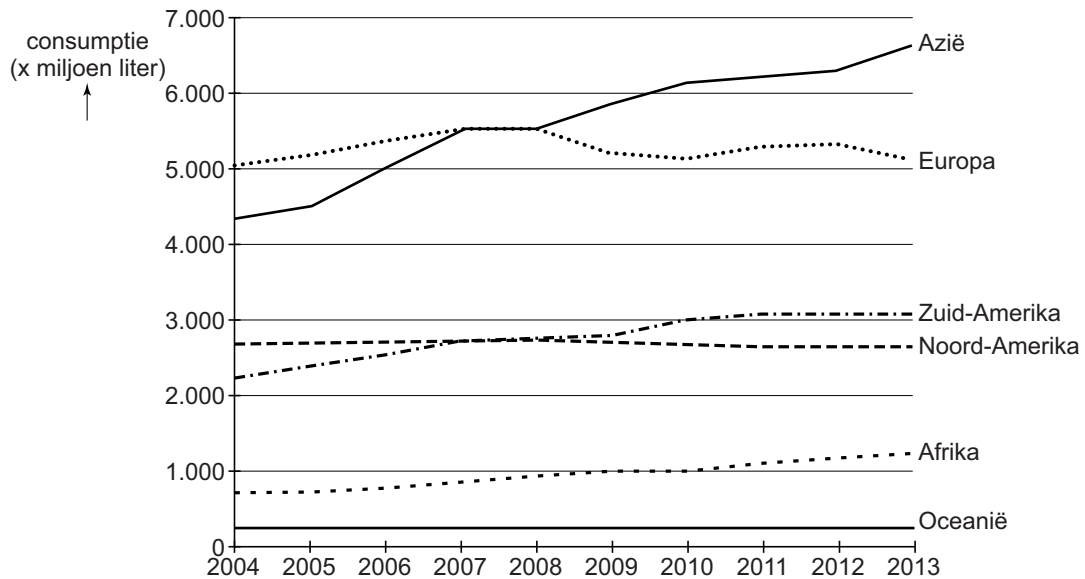
bron 1

De 20 landen met de grootste bierproductie (2013)

bron 2

Jaarlijkse bierconsumptie per werelddeel 2004-2013

bron 3

Pilsland heeft trek in speciaalbier

De bierconsumptie loopt in Nederland al jaren terug. In 1990 dronk de gemiddelde Nederlander nog 90 liter bier per jaar, in 2013 was dit nog geen 70 liter.

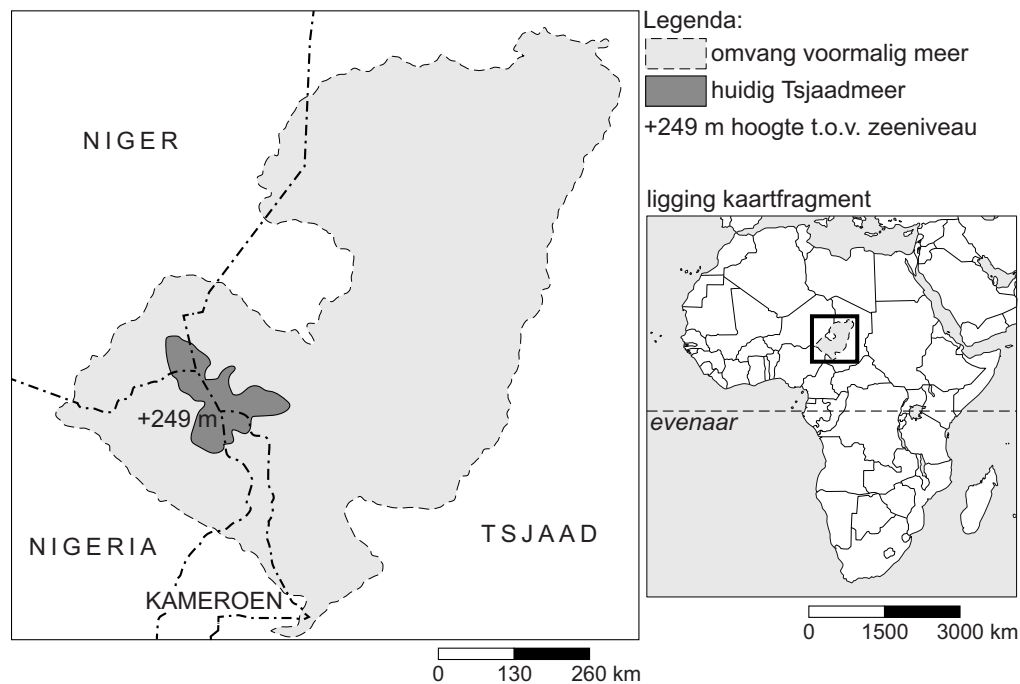
Toch groeit het aantal brouwerijen explosief. In 2014 werden 37 nieuwe brouwerijen opgericht. Het betreft vooral kleine brouwerijen die voor de lokale markt produceren. Brouwerijen zoals Helderse Jongens uit Den Helder, Graafsch Genot uit Grave en de Heidebrouwerij uit Ede brouwen vooral ambachtelijke speciaalbieren.

In 2003 waren er in Nederland 64 kleine brouwerijen. Ruim tien jaar later waren het er al bijna 250.

Opgave 3 – Stof uit de Sahara bevrucht het Amazonegebied

bron 1

Het Tsjaadmeer

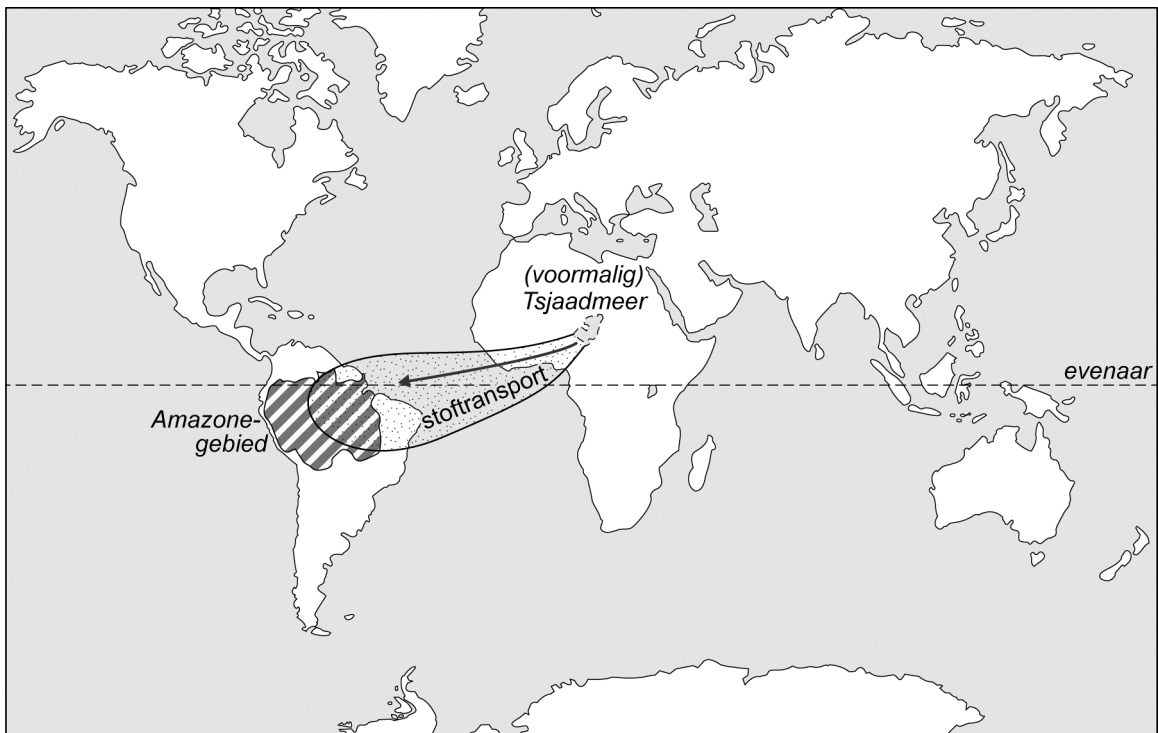
Het voormalige meer heeft twee diepe delen: één in het noorden en één in het zuiden. Deze twee delen zijn door een drempel van elkaar gescheiden.

Stof uit het Tsjaadmeer getransporteerd naar het Amazonegebied

Het grootste regenwoud op aarde – het Amazonegebied – heeft zijn bestaan mede te danken aan de grootste woestijn ter wereld: de Sahara. De woestijn voorziet het regenwoud namelijk van voedingsstoffen. Het grootste deel van de voedingsstoffen is afkomstig uit het drooggevalen noordelijke deel van het Tsjaadmeer.

Dankzij satellietbeelden is nu bekend hoeveel voedingsstoffen er vanuit Afrika de Atlantische Oceaan overwaaien. Zo komt ongeveer 22.000 ton fosfor in het Amazonegebied terecht. Dat is ongeveer net zoveel als er jaarlijks door exogene processen uit het gebied wordt afgevoerd. De aanvoer van voedingsstoffen in het Amazonegebied is belangrijk omdat de bodems er van nature weinig voedingsstoffen bevatten.

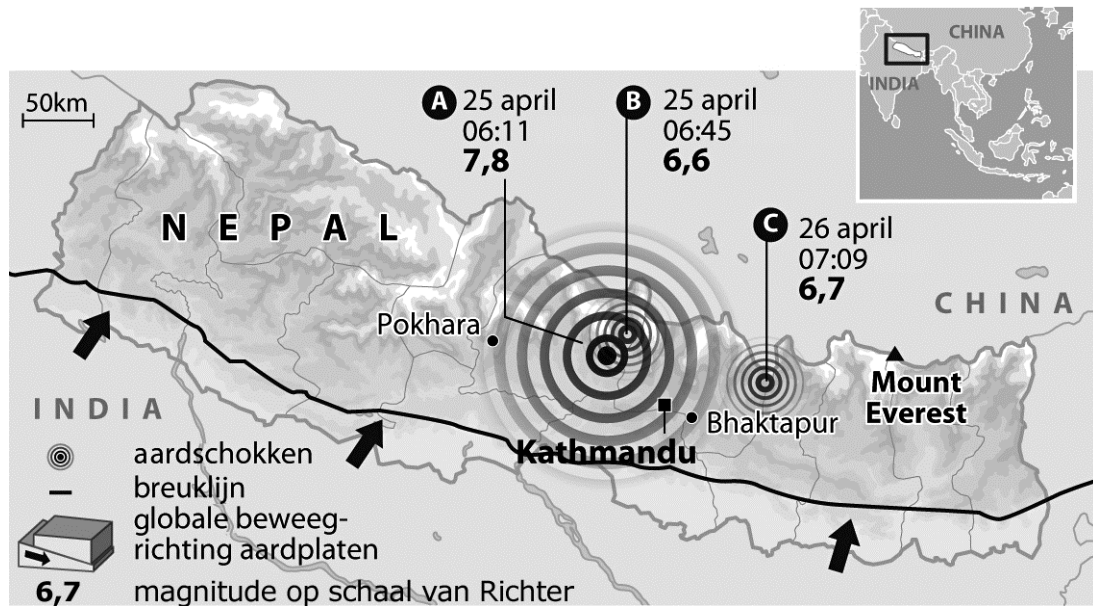
Transport van zand over de Atlantische Oceaan

Opgave 4 – Aardbevingen in Nepal

bron 1

Nepal getroffen door reeks zware aardbevingen

Op 25 en 26 april 2015 werd Nepal getroffen door enkele zware aardbevingen. Op 12 mei volgde nog een zware aardbeving. In totaal vielen er ongeveer 8.500 doden.

In navolging van de ramp hebben de autoriteiten in Nepal eind mei 2015 duizenden dorpelingen opgeroepen zichzelf in veiligheid te brengen, nadat een rivier was geblokkeerd door een aardverschuiving. Daardoor bestond het risico dat een aantal dorpen in korte tijd zou kunnen overstromen.

In veel dorpen was een week na de eerste aardbevingen nog altijd geen hulp gearriveerd. “Niemand is ons nog komen helpen. Geen regering, geen politie, geen medische hulp”, vertelde een bewoner van een getroffen district tegen persbureau AP.

Opgave 5 – Auto-industrie in Indonesië

bron 1

Autoproducenten investeren in Indonesië

De laatste 10 jaar hebben buitenlandse autoproducenten fors geïnvesteerd in de productie van auto's in Indonesië. Meestal gebeurde dat in de vorm van joint ventures. In 2016 werden ongeveer één miljoen auto's geproduceerd. In 2020 zijn dat er naar verwachting twee miljoen en in 2025 drie miljoen.

In 2013 werd de LCGC (Low Cost Green Car) geïntroduceerd in Indonesië. Deze auto is relatief goedkoop (ongeveer \$7.700).

De Indonesische overheid nam bij de introductie van deze auto een wet aan die bestaat uit drie onderdelen:

- 1 De auto moet ten minste 20 kilometer kunnen rijden op 1 liter brandstof.
- 2 Ten minste 85% van de onderdelen van de auto moet lokaal gemaakt zijn.
- 3 De gebruikelijke belasting op luxegoederen is niet van toepassing op deze auto.

Opgave 6 – De schaduw van de Tambora

bron 1

De Tambora

Journalist Philip Dröge schreef in 2015 het boek 'De schaduw van de Tambora' over de zware vulkaanuitbarsting op het eiland Sumbawa in 1815. Het onderstaande fragment komt uit dit boek:

Het leek alsof het einde der tijden nabij was. Er waren overstromingen in Europa door onafgebroken noodweer, hagelstenen ter grootte van sinaasappels en de winter wilde maar niet eindigen.

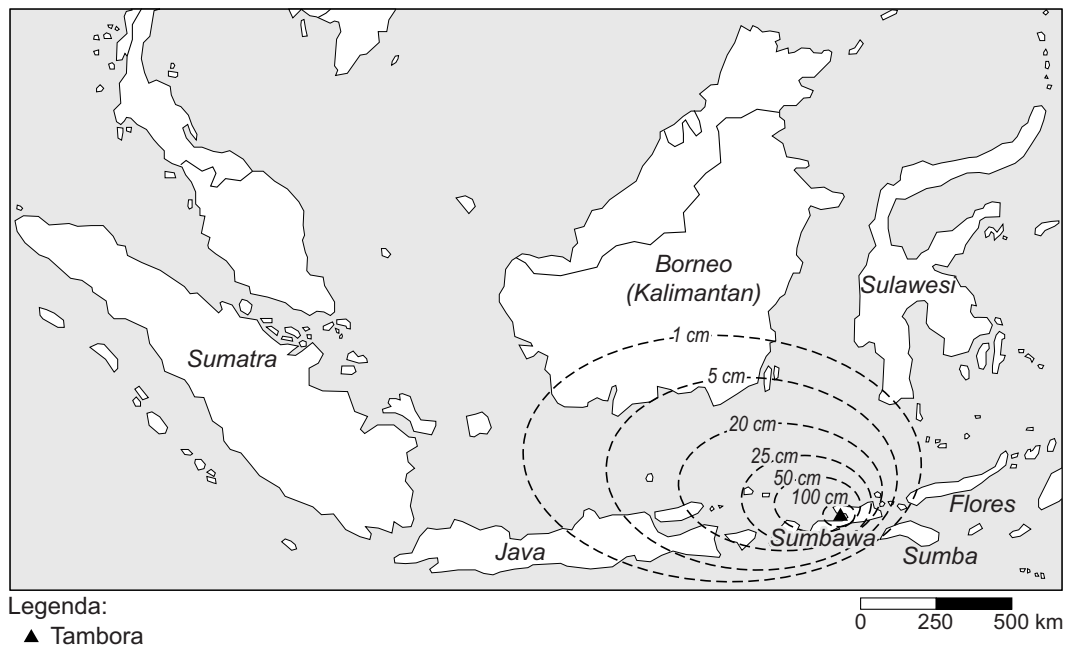
Niemand kon vermoeden dat het allemaal te maken had met een vulkaanuitbarsting aan de andere kant van de wereld. De uitbarsting van de Tambora was de hevigste die de mens ooit heeft meegemaakt.

“Toen ik zei dat ik een boek ging schrijven over een Indonesische vulkaan, begon iedereen over de Krakatau. Dat was een kippenscheet vergeleken bij dit”, zegt Dröge. “Tambora was vele malen krachtiger”.

Toen de Tambora in april 1815 uitbarstte, werd 150 kubieke kilometer aan materiaal de lucht in geblazen. Dit veroorzaakte hevige regenbuien. In de nabije omgeving kwamen duizenden mensen om het leven, maar de gevolgen reikten verder. In Nederland was de winter van 1815-1816 extreem koud en 1816 wordt het jaar zonder zomer genoemd. Wereldwijd was sprake van misoogsten.

bron 2

Hoeveelheid gevallen as (in centimeters) na de eruptie van Tambora in 1815

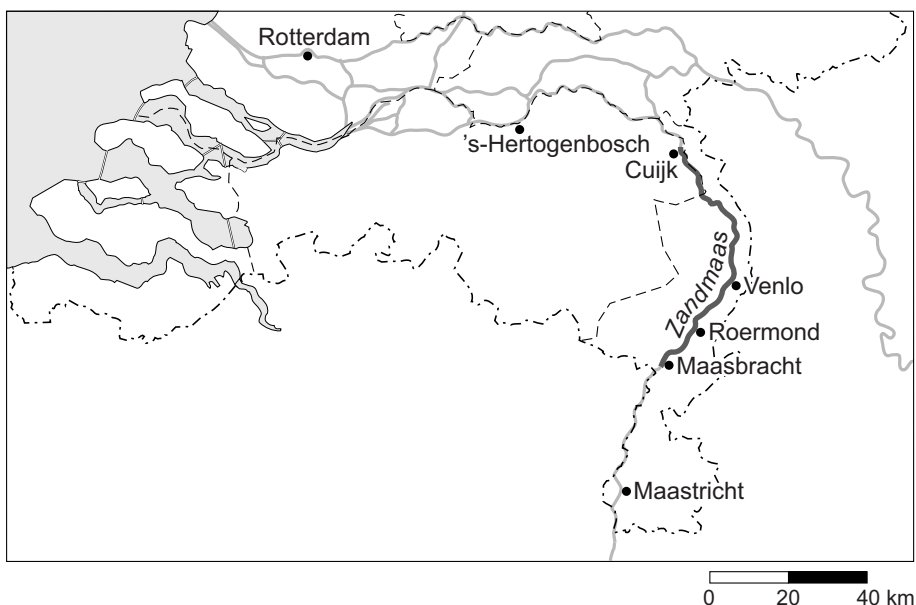
Opgave 7 – Werken aan de Zandmaas in Limburg

bron 1

De Zandmaas in Limburg

De Limburgse Zandmaas is het deel van de Maas tussen Maasbracht en Cuijk. De Maas heeft zich hier sinds de laatste ijstijd in een nauw bed ingesneden. De rivier heeft hier weinig meanders en ligt relatief diep in het dal. De natuurlijke overstromingsvlakte is smal. Langs dit traject van de Maas ontbreken doorlopende dijken.

In het kader van de Maaswerken (2005-2018) krijgt de Zandmaas ten behoeve van hoogwaterbescherming meer ruimte om water te bergen en af te voeren. Dat wordt gedaan door de overstromingsvlakte te verlagen. Ook worden er hoogwatergeulen en overloopgebieden aangelegd. Waar de ruimte voor maatregelen ontbreekt, worden kades verhoogd.

bron 2

Schets van een nieuwe geul langs de Maas bij Venlo

Opgave 8 – Leegstand in de binnensteden

bron 1

Leegstand in Nederlandse binnensteden

Bijna alle Nederlandse binnensteden hebben te maken met leegstand van winkels. Er zijn wel grote verschillen. In Amsterdam, Utrecht en Haarlem staan in de binnenstad minder winkels leeg dan het landelijk gemiddelde van 6,9%, terwijl in Roosendaal, Heerlen en Hengelo zo'n 20% van de winkels leegstaat.

Er wordt gezocht naar oplossingen. Als er een aaneengesloten gebied met kansrijke winkels ontstaat, vergroot dat de aantrekkelijkheid van het winkelgebied in de binnenstad. Een van de mogelijkheden daarbij is om een soort ruilsysteem te ontwikkelen. Winkeliers die gevestigd zijn in de zone rondom de binnenstad, worden gestimuleerd om zich te vestigen in een leegstaand pand in de binnenstad. Het pand dat zij verlaten, krijgt dan een andere bestemming. Op die manier wordt het winkelgebied kleiner en compacter en worden lege panden weer gevuld.

bron 2

Het profiel van binnensteden

